

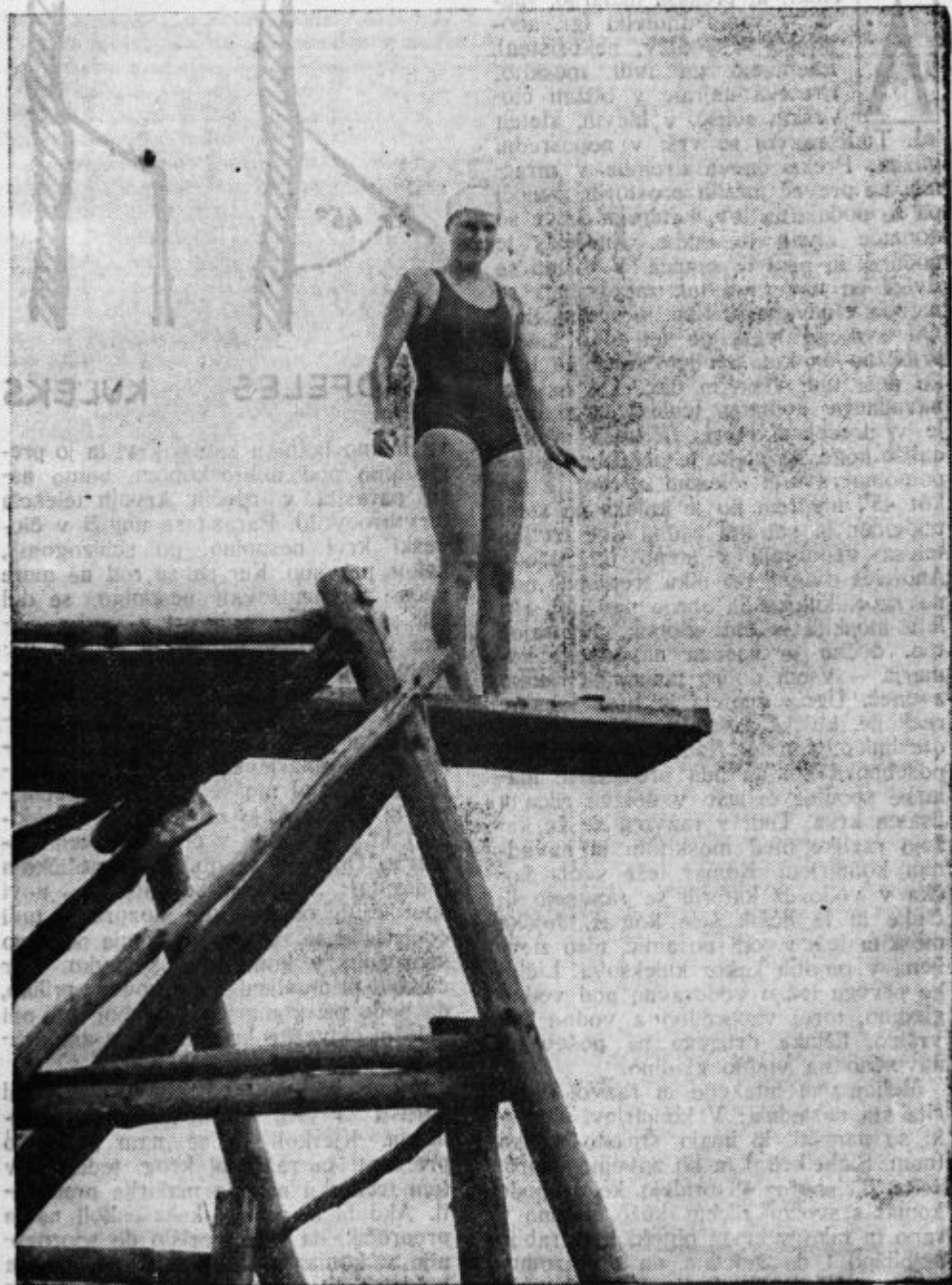
ŽIVLJENJE IN SVET

TEDENSKA REVIIJA — PRILOGA PONEDELJSKEGA JUTRA

ST. 3.

V LJUBLJANI, 18. JULIJA 1936.

KNJIGA 20

NO, SKOCI VENDARI! (Foto)

M A L A R I J A

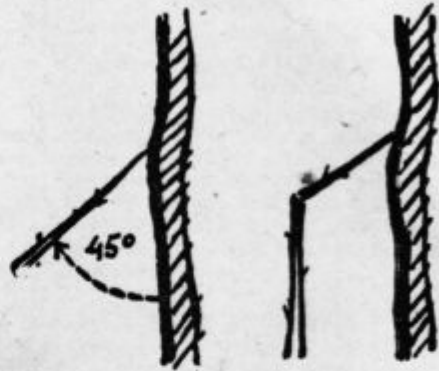
DR. MAKS KREMŽAR

N A D A L J E V A N J E

omar, ki prenaša malarijo, spada v vrsto anofelid (gr. anopheles = škodljiv, nekoristen). Imenujejo ga tudi mosquito. Prebiva najraje v bližini človeških setišč, v hlevih, kletah itd. Tudi razvoj se vrši v neposredni bližini. Preko dneva dremle v mračnih, ne preveč mrzlih prostorih, ponoči pa se podaja na lov, katerega žrtve so domače živali in ljudje. Anofeles je nočnjak in pika le samica. V višino se dviga en meter od tal, zaradi tega so najbolj v nevarnosti tisti, ki spò na tleh. Od svojega legla ne leti dalj kakor približno en km, ugoden veter ga lahko nosi tudi višje in dalj. Od našega navadnega komarja (culex) se razlikuje v precejšnji meri. Je večji in ima daljše noge, na steno je priklepljen s popolnoma ravnim telesom in tvori z njo kòt 45° , medtem ko je kuleks na steni upognjen in sta mu zadnji dve tretjini telesa vzporedni s steno (gl. skico). Anofeles dvigne pri piku tretji par nog navzgor, kuleks jih obrne navzdol. Pri letu mosquito je čuti globok, mrmrajoč ton, dočim je našega navadnega komarja — vsem dobro poznan — visoko zveneč. Ugriz anofela je brez lokalne reakcije, kuleks pušča za seboj srbečo oteklinico, papulo. Nadaljne anatomske posebnosti so, da ima prenašalec malarije spodnje čeljusti v dolžini rilca in lisasta krila. Tudi v razvoju se že kažejo razlike med moskitom in navadnim komarjem. Komar leže svoja jajčka v vodo, iz katerih se razvijajo ličinke in iz ličink šele komar. Jajčka moskita leže v vodi posamič, niso zlepljena v oмотih kakor kuleksova. Ličinke prvega ležijo vodoravno pod vodno gladino, torej vzporedno z vodno površino, ličinke drugega pa pošev ali navpično na vodno gladino.

Mehanizem infekcije in razvoj parazita sta naslednja: V komarjevi slinavki so paraziti, ki imajo srpasto obliko (nem. Sichelkeim) in jih zovemo sporozoit. Ti sporozoit pridejo, ko prebode komar s svojim rilcem kožo, s slino v rano in tako v krvni obtok, kjer rabijo približno 1 do 3 tedne, da se razmnožijo v tolikem številu in izzovejo prvi napad malarije. Ako v takem napadu

ANOFELES

KULEKS

vzamemo bolniku kapljo krvi in jo pregledamo pod mikroskopom, bomo našli parazita v rdečih krvnih telescih (erythrocytih). Parazit se množi v človeški krvi nespolno, po schizogoniji, kakor pravimo. Ker pa se rod ne more večno razmnoževati nespolno, se del teh sporozoitov pretvori v spolne oblike (gamete), v moške in ženske gamete. Spolno razmnoževanje (sporogonia) se ne izvrši v človeški krvi, marveč v komarjevem telesu. Pri ponovnem piku vsesa komar s krvjo tudi gamete; v komarjevem črevesu se spajajo (kopulirajo) moške gamete z ženskimi, iz teh nastajajo novi individuij (ookineti), ki se naselijo v črevesni steni komarja. Ookineti se obdajo z mešičkom (oocysta); v oocisti dozorevajo novi sporozoit, obenem pa dozoreva tudi oocista, ki se razpoči in iz nje potulejo sporozoit v komarjevo slinavko, kjer čakajo pripravljeni na ugodno priliko, da bodo pri komarjevi pojedini tudi oni deležni človeške krvi in s tem zaključili razvojni krog (cyklus).

Kakor vidimo, potrebuje malarični parazit za svoj razvoj i človeka i komarja. Kjerkoli bi se nam posrečilo prerezati ta razvojni krog, tedaj bi v tem trenutku morala malarija prenehati. Ako bi n. pr. na kakršenkoli način preprečili, da ne bi prišlo do sporogonije v komarjevem telesu (recimo, da bi zatrli vse komarje), tedaj bi se ne razvilj zreli sporozoit, brez katerih

anofeles ne more prenašati malarije. Toda podrobneje o tem, ko bo govor o artimalarični borbi. — Na zarod anofelid (sajčka, ličinke) infekcija ne preha-ja.

Glavno in najbolj razširjeno antimalarlično sredstvo je danes kinin, ki deluje parasitotropno, to je specifično na plasmodium malarije. Pridobivajo ga iz lubja kinovca (cortex chinae). Pradomovina kinovca (cinchona calisaya) je Južna Amerika; raste zelo visoko, dva do tri tisoč m na Kordiljerah, v Peruju in Boliviji. Zgodovina pripoveduje, da je prinesla lubje kinovca iz Peruja v Španijo grofica del Chinchon v l. 1639., ki je bila žena grofa del Chinchona, podkralja v Peruju. Legenda pravi, da je grofica obolela za malarijo l. 1638 in lepa Peruanka Zuma da ji je izdala skrivnost zdravilnega učinka tega lubja. To je tvegala vzlic smrtni nevarnosti, ki ji je grozila, ker domačini niso hoteli za nobeno ceno izdati tujcem skrivnosti. To legendo je uporabil francoski pesnik La Fontaine (1621 — 1695) za svojo pesnitev »Poème sur le Quinaïna« (spev o kinovcu), ki je izšla l. 1682. Legendarično snov je zbrala v obliki novele madame de Genlis, objavljena l. 1817 (Zuma ou la découverte du Quinaïna, Zuma ali odkritje kinovca). Tudi dramska pesnitev je nastala iz te legende (Lemoine — Montigny, Meyer: Amazampo ou la Découverte du Quinaïna), ki je bila uprizorjena prvič l. 1836. Poznejša raziskavanja pa so pokazala, da zgodovinski podatki niso povsem točni. Gonzales Prada je l. 1930, objavil v londonski Morning Post, da je grofica del Chinchon prišla že l. 1629 v Peru in ni verjetno, da bi obolela za malarijo šele po devetih letih svojega prebivanja v Peruju, kakor se je to dosedaj smatralo; ozdravljenje od malarije se je izvršilo vsekako pred l. 1633 in ne leta 1638. Zelo verjetno je, da so Španci, katerim je podkralj pripovedoval o težki boleznii in o čudežnem ozdravljenju svoje žene, bili mnenja, da se je to dogajalo tik pred potekom njegove službene dobe (l. 1639), kar jih je še bolj utrdilo v njih veri, ko je podkraljeva žena, preden je odpotovala v Evropo, umrla v Cartageni l. 1841. Markham, angleški kininolog, ki je priobčil monografijo (l. 1874) o podkraljevi ženi, je moral svoje objave popraviti primerno novejšim zgodovinskim podatkom. Prva žena podkralja

grofa del Chinchona, Ana de Osorio, je umrla, preden je bil grof imenovan za podkralja, torej ni nikdar stopila na peruanska tla. Podkraljica je bila druga njegova žena, Francisca Henrianes de Rivera.

Že pred imenovano podkraljico pripovedujejo zgodovinska poročila o čudovitem učinku lubja kinovca pri malariji. Tako je bil z njo rešen malarije španski corregidor Don Juan Lopez de Canizares v l. 1630; avguštinec Antonis de la Calancha je poročal v l. 1633. o izbornih rezultatih, ki so jih imeli z lubjem kinovca pri zdravljenju malarije v Limi.

Verjetno je, da so domačini Peruja poznali zdravilno moč tega lubja že dolgo poprej, preden so se polastili dežele Španci. Vendar nekateri dvomijo o tem in navajajo kot dokaz, da je Inka Garcilasso navedel v svojem seznamu domačih zdravil vsa mogoča sredstva, lubja kinovca pa ne omenja. Že omenjeni Gonzales Prada je mnenja, da piše Garcilasso, ki je bil sin princeze iz rodu Inka in španskega osvovjevalca, v svojih »comentarios reales«, da so Indijanci uporabljali mnoga zdravilna zelišča, katerih imen se ne more spominjati, ker so zdravilni učinki teh zelišč bili poznani le zdravnikom, ki so lečili pripadnike kraljevega rodu, seznanjali so se pa z njimi le po ustnem izročilu. Prav verjetno je torej, da so pred osvojitvijo dežele po Špancih poznali zdravilni učinek kinovca proti malariji vsaj zdravniki odlične družbe. Domnevno so vladarji Inkov čuvali to v tajnosti iz političnih ozirrov, kar jim je znatno olajšalo vladanje nad ljudstvom. Čim so se Španci polastili dežele in ogražali vladarsko moč Inkov, je bilo to čuvanje tajnosti o zdravilnem učinku kinovčevega lubja več ali manj brez pomena in kaj lahko se je zgodilo, da je skrivnost postala javna. Ko so se domačini s »prišleki« nekoliko sprijaznili in so se med njimi sklepali zakoni, ni bilo pač nobenega povoda, da bi se stvar še v naprej obdržala v skrivnosti.

D A L J E

N I K O L A T E S L A

PABERKI OB OSEMDESETLETNICI NJEGOVEGA ROJSTVA (10. JULJA 1856.)

MIROSLAV ADLESIO

N A D A L J E V A N J E

Na dva načina vpliva Kolumbova zemlja na Evropca: ali ga omami ali iztržni. O svojski omami nadarjenega človeka v senci nebotičnikov priča že obiskovalec Amerike, po povratku rad izgublja tla pod nogami ter si z novimi pogledi na svet, na požlahtitev človeškega plemena izruva, pupinsko ožarjajoč sebe in omalovažujoč okolje, potrebno pravokotnost. Teslo je Novi svet iztržnil. Edison, idol iznajditelj, ki je spoznal genialnost Tesle kmalu po njegovem prihodu v New-York — ob priliki namreč, ko je bil Tesla tekom noči popravil električno centralo na tedanjem največjem preko-oceanskem parniku Oberonu, ki ji štab inženirjev z Edisonom vred in bil kos — vprav Edison, ki mu je Tesla dokazal Napoleonov izrek: »Bitko dobiš le z mladimi generali in starimi majorji«, je današnjemu osemdesetletniku pomagal, da je poln gneva zapustil izkoriščevalce ter pričel delo na lastno pest. Z izredno voljo do dela si je po kratkotrajnih peripetijah zgradil lastni laboratorij, iz katerega je izšlo vedno več patentov.

Jugoslovani, ki si nismo mogli iz talentov za odkrivanje in izumljanje kovati blagostanja, ker smo bili vzdolž stoletij, ko so si svobodni narodi s svojimi velikimi možmi ustvarjali industrijo, razširjali trgovino ter se dvigali hkrati gospodarsko in politično, usužnjeni, podcenjujemo patente, tolažec se pri njih s tem, da se je naš narod kmetov, poetov in junakov s svojimi izumitelji pač le dodobra oddolžil svetu za prejete dobrine civilizacije. Pri Tesli, ki je iznajdbe družil vedno z odkritji tako, da imajo njegovi patentni spisi večjo znanstveno vrednost kot mnogi spisi v znanstvenih publikacijah, ne smemo goloplačiti sodbe o patentih. Čeprav se zdi, da morejo biti le Ampère, Faraday, Röntgen ali na sploh učenjaki, ki svoja tehnično važna odkritja in izume niso patentirali, vzor idealizma in požrtvovalnosti, se bi vendar močno zmotili, ko bi Tesli odrekali te lastnosti. Učenjak, ki nima rednih dohodkov, pa vendar žrtvuje

ves svoj zaslužek, ki mu ga donajajo patenti, gradnji laboratorijev in znanstvenemu proučevanju, ni in ne more biti materialist. Povsem drugače pa moramo soditi preroka idealizma v ameriški znanosti, Pupina. Njegovo popularno delo »From emigrant to inventor:« ki naj bi bilo evangelij znanstvenega idealizma*) mine Teslo z molkom, ki je vse graje vreden. Zamolčati neprijetnega nasprotnika — da je ta beseda navzlic idealizmu človeškega, prečloveškega ustroja znanstvenih zavodov upravičljiva, menda ni treba posebej omenjati — še ni najhujše zlo. Toda krasiti sebe z lavorikami, ki pritičejo drugemu, to je poslednja stopnja omame. V Evropi so zlasti preko Ferrarisa in Olivo - Dobrowolskega ovrgli Teslove patente o trofaznem stroju, vendar ni resnega dela, ki ne bi Teslo postavilo v zgodovini prenosa električne energije na prvo mesto. Da tega Pupin ni storil in da je povrh zamolčal prioriteto Tesle pri odkritju in tehnični izpopolnitvi električnih rezonatorjev in sebi pripisal glavne zasluge, to pred petnajstimi meseci umrlemu posestniku ogromnih farm na Hemlock Hillu ne bo mogla oprostiti zgodovina.

Storili bi veliko in neodpustljivo napako, če bi hkrati z zaslužnim biografom N. Tesle Slavkom Bokšanom dvignili Teslo visoko nad Hertza, Edisona in Marconija. Zgodovina naravoznanstva in tehnike je namreč prepolna odkritij in iznajdb, ki so jih sočasno napravili razni možje v raznih deželah in na različnih podlagah. Naposled pa z odrekanjem zaslug možem, ki so na katerikoli način koristili znanosti in napredku, tudi največjemu geniju ni mogoče pritoriti brezizjemnega priznanja. Tu morajo pričati le

*) V slovenskem prevodu M. I. Pupina: »Od pastirja do izumitelja« beremo na strani 76 (II. del): »Glavni namen moje knjige je, da opišem prebujenje idealizma v ameriški znanosti, predvsem v fizikalnih vedah in v industrijah, ki so z njimi v zvezi... Vse moje dosedanje pripovedovanje je poskus, dokazati, da sem priča, katere pričevanje je pristojno in tehtno.«

dela sama. Izum generatorja za trofazni tok, visokofrekvenčni transformator na olje, so izumi, ki jih moramo brez pridržka pripisati Tesli. Z njimi bo ob strani zgoraj navedenih učenjakov ostalo za vedno zapisano v zgodovini znanosti in napredka ime Ličana, Tesle.

Podroben oris Teslovega razgibanega življenja bi nas dovedel predaleč; zato se omejimo na peščico dejstev.

Tesla se je rodil 10. julija 1856. v mali vasi Smiljan blizu Gospiča v krški Liki. Njegov oče — sin Napoleonevega oficirja — je bil pravoslavni duhovnik, globok mislec, izreden pridigar in pisatelj. Njegova mati je bila iz ugledne rodbine; pisati in brati ni znala, vendar je znala na pamet vso srbsko narodno poezijo z Gorskim vencem vred in bila obenem sila iznajdljiva. Tesla je bil v otroških letih vedno bolan. Vendar mu je očetova svojska vzgoja vcepila že v nežnih letih voljo do umskega dela. Ta vzgoja je obstajala v tem, da je moral učenec uganiti kaj kdo misli, poiskati napako v dani trditvi, ponavljati dolge izreke, izračunati na pamet obsežne račune itd.

Šolal se je Tesla v Smiljanu, Gospiču (nižja realka), Karlovcu (višja realka), Gradcu in Pragi (tehnika). Vse do tehnike se v šoli ni odlikoval. Kakor je že kot otrok ljubil knjigo, tako je kot dijak sovražil »šolsko knjigo«. Prav po Napoleonovi trditvi, da »oni ne bo prišel daleč, ki že spočetka ve, kam mu je iti«, se je izven šole z zajedljivo vztrajnostjo lotil vsakega dela, ne da bi prej mnogo spraševal ali mu bo kos. Ta lastnost ga je spremljala tudi pozneje ter ga mimo dvoma vedla do rešitve zastavljenih vprašanj.

Že kot inženir v Budimpešti si je izbral življenjsko delo: do kraja rešiti problem prenosa električne energije. Večina njegovega polstoletnega truda je bila posvečena temu smotru. Ko je bil v sredini osemdesetih let s pomočjo vrtilnega magnetnega polja ustvaril generator in motor na mnogofazni izmenični tok in tako rešil žični prenos električne energije na velike razdalje, se je lotil takoj proučevanja brezžičnega prenosa. Na poti k tej rešitvi je iznašel po njem imenovani visokofrekvenčni transformator in odkril zakonitosti električne rezonance. Ogromna električna polja, ki so jih proizvajali visokofrekvenčni transformatorji v la-

boratoriju ob Skalnem gorovju, in v katerih so svetlo žareli razredčeni plini, niso posredovali Tesli le idejo o žarnici bodočnosti temveč so mu zelo zgodaj dali prepričanje o izvedljivosti brezžičnega prenosa poročil. Ko je v devetdesetih letih zavladala v Ameriki pa tudi v Evropi manija predavanj, je dal svojim idejam in nazorom otipljivo obliko v predavanjih, ki jih je imel po vsej Uniji in v evropskih prestolnicah. Pet sto strani obsegajoča knjiga Teslovega dela do leta 1894., ki jo je izdal T. C. Martin, je bila tako nabreknjena od idej, odkritij in iznajdb, da je vzdolž treh desetletij služila patentnim uradom za izpodbijanje patentnih prijav na področju elektrotehnike.

H koncu tega paberkanja, pa ne moremo kaj, da se ne bi vprašali, kje moramo prav za prav iskati izvor omenjenih Teslovih stvaritev. Ali moremo vse pripisati zgolj njegovi prirodni nadarjenosti? Skoraj se nam vsiljuje odgovor: Ne! Kajti nikdar in nikoli ne bomo verjeli, da je bilo razgibano kolesje stroja, razvejen sestav sonetnega venca ali skratka, da so, bili raznoliki proizvodi človeške ustvarjalske fantazije ustvarjeni brez truda, brez samozatajevanja, brez duševnih in telesnih muk. Nad vsemi sadovi velikih osebnosti počiva vztrajnost, potrpljenje, moč volje, neuklonljivost, vse pa oplemeniteno z željo koristiti, z željo darovati sebe drugim. In to darovanje je pri največjih vedno brez koristolovstva, da, brez pričakovanja hvale. Čeprav pogrešamo v tehničnih odkritjih mnoga gibala, ki jih občudujemo pri pesniku, čeprav pogrešamo bolest, povzročiteljico soznenja pri milijonu ubranih duš, spremlja vendarle tudi nje neka neizrekljiva duševna borba, ki meji ob tragiko na eni in doživljanj polno omamo na drugi strani. V tem pravcu se nam odkriva Teslovo uresničevanje »idealov« kot genialna borba s časom, vprav po spoznanju Byronovega Manfreda:

»Mar verješ, da življenje zavisi od časa?
Da, vendar čas izmeriš le z — deli!«

SVETOSLAV PERUZZI

»Očeta morostarja« ni več!

Sredi priprav in veselja, ko se je namenjal iz sončnega Splita za nekaj tednov v slovenske gozdove, mu je zastalo srce. Ni dočkal izpolnitve želje svojih poslednjih trideset let, kolikor jih je preživel med poučevanjem in delom na srednji tehniški šoli v Splitu, da bi ga premestili na zavod v naših krajih, koder bi si mogel utešiti glad po naših temnih gozdovih, bistrh potokih, zelenih livadah, da bi se opil vonja barjanske zemlje, vse zävite v srebrne meglíce, mehke in žametne, kakršen je bil sam, ki ga je ta zemlja rodila.

Kakor večina naših likovnih je tudi Peruzzi pričel svojo pot na nekdanji ljubljanski obrtni šoli. Od tod ga je zaneslo na Dunaj. Takrat se je stoletje pravkar preobračalo. Lepega, mladega fanta so tovariši takoj zljubili, posebno Meštrovic, s katerim sta bila nerazdružna. Delala sta v istem ateljeju na akademiji in tudi kasneje sta imela svoji delavnici drugo poleg druge: »Oče morostar« in »Pastirček«, kakor so ju imenovali na akademiji, ti dve imeni vzbujata mnogim prav danes ob Peruzzijevi smrti spomine na najlepša dijaška leta, polna idealizma in slovanske zavesti, ki je rodila prav po Peruzzijevi zaslugi dunajsko »Vesno«.

Rajniki je bil Slovan vseskozi. Trudil se je, da bi združil vse na Dunaju živeče umetnike slovanskih narodnosti v enotno društvo. V celoti mu ni uspelo, ustanovil pa je »Vesno« društvo slovanskih in hrvatskih dijakov upodabljačih umetnosti, v katerem so bili poleg drugih Kerdič, Krizman, Meštrovic, Gaspari, Santel, Birolla, Makso Koželj, Fr. Klemenčič in pozneje Smrekar. V društvenem lokalu v Tonngasse, ki ga je Gaspari vsega poslikal s karikaturami odbornikov, so prirejali predavanja, ki so utrjevala in krepila ponos in zavest slovanskega. Cankar jih je včasih obiskal, za »Gospo Judit« so imeli celo medsebojno tekmovanje in je zmagal Smrekar s svojim osnutkom za naslovno stran.

Vse družine duša pa je bil vsikdar »oče morostar«. On je poravnal vsa ona nesoglasja in prepirčke, kakršni so običajni med mladimi ljudmi, polnih ognja in zanesenjaštva. S svojo srčno dobroto in preprosto besedo je na mah pomiril vsa družino, ki se ga je zato še tesneje oklepala.

Po akademiji je imel precej dela. Zmagal je pri nekaterih večjih razpisih. Nameraval je ostati v Ljubljani, pa je šel še prej na morje, kar tako na odhidi za kratek čas Splita, pa ga je priklenil nase za 30 let in za vso večnost.

Z nekdanjimi tovariši iz »Vesne« je stalno dopisoval. Iz slehernega pisma je govorila želja po domovini. Pričakovali so ga, se ga veselili, njega, ki je vse izmirlil, ki ga je bila sama dobrota in pravičnost. Ni dvo-

ma, da bi njegov povratak v Ljubljano mnogo pomagal k zloščanju kričečih razmer v naši upodabljači umetnosti. Pa ga nikdar več ne bo! Kako je škoda dobrega »očeta morostarja« vedo in čutijo vsi, ki so Svetoslava Peruzzi poznali in so mu bili prijatelji.

Prvo Peruzzijevo večje delo je bil nekdanji cesarjev spomenik pred sodnijo v Ljubljani, ki so ga pozneje spremenili v Miklošičev spomenik. Dobil je prvo nagrado za osnutek Gregorčičevega nagrobnika, za osnutek spomenika pokrajinskemu pesniku Tarasu Ševčenu, ki je bil v mednarodni konkurenci ocenjen za najboljšo delo, izdelal pa je spomenik Jana Lege v Pragi, Medvedov nagrobnik v Kamniku, grobni spomenik Adamiču in Lundru, spomenik »kranjskim Janezom« na ljubljanskem pokopališču, Jurcev mavzolej v Postojni, plaketo dona Bulića, podobo pisatelja Dinka Simunovića, Levstikovo plaketo na spomeniku v Vel. Laščah, podobo založnika Bamberg, reliefe z motivi povodnega moza za št. Jakobski most, ki jih še doslej niso namestili itd. Mnogo je pomagal svojemu zvestemu tovarišu Meštrovicu, posebno pri njegovih zgodnejših delih, pri Račičevem mavzoleju v Cavtatu in drugod. Za 53 let, kolikor jih je pokojni Svetoslav Peruzzi doživel, dovolj del, da mu bodo ohranila ime slovanskega človeka in umetnika v kulturni zgodovini našega naroda.

Fran škodlar

ČUDEŽNI OTROCI

NEVARNOSTI ZA DUŠEVNI RAZVOJ

Za čudežne otroke označujemo one, ki kažejo že zgodaj izrazito nadarjenost za to ali ono stroko. Preiskave, ki jih je izvršila švicarska psihologinja Frančiška Baumgarten, pa nam pokažejo, da je običajno naziranje, po katerem so ti otroci samo enostransko nadarjeni, napačno. Tudi drugače so večinoma — posebno v intelektualnem pogledu — nad povprečjem svojih vrstnikov in se odlikujejo po živahni naravni razboritosti,

po zdravi človeški pameti in velikem veselju do dela. Ponovno je bilo mogoče ugotoviti, da imajo ti otroci po več sporednih sposobnosti, ki bi se razvile prav tako kakor njih čudežna sposobnost, če bi jim jih bili vzgajali tako kakor to. Žal pa jim goje sposobnosti večinoma zelo enostransko. Tako je n. pr. 14 letna virtuozinja na gosli opravila z najboljšim redom izpit za ključavničarko in bi pač postala lahko tudi v tej stroki nekaj izvrstnega.

TRIJE MUŠKETIRJI

ALEXANDER DUMAS SE. • ILLUSTRIRA HÖRRETRANDERS • FORATIS NI DOVOLJEN

»ANGED RESITELJ«

»Izgubljena sem!« je jecljala Ana Avstrijska. Kardinal ve vse in on je tisti, ki je ničesar slutečega kralja pripravil do tega. Kmalu bo vse znanol izgubljena sem!«

Kraljica je bila zares v težavnem položaju, zlasti še, ker je čutila, da jo je morala izdati neka dvorna dama. Zato se ni mogla zaupati nikomur.

»Ali morem Vašemu Veličanstvu na kakšen način koristiti?« je vprašal nežen in sočuvstvujoč glas. Bila je gospa Bonacieuxova. Kraljica se ni mogla odločiti, toda oči mlade ženske so kazale tako zvesto vdanost, da je slednjič vendarle sklenila izročiti svojo usodo v roke te preproste ženske.

Cela vrsta umetniško močno nadarjenih otrok kaže sploh izrazito nadarjenost za praktične življenjske naloge, dočim jim nadarjenosti za abstraktne naloge često nedostaje.

Na vprašanje, katere nadarjenosti se pokažejo najprvo, odgovarja Baugartanova, da so to lahko vse. Najprvo je pač spoznati umetniške sposobnosti, v katerih se kažejo motorična nagnjenja, in zato je med čudežnimi otroki toliko glasbenih virtuozov. Na zgodnjem razvoju motoričnih nagnjenj temeljijo tudi uspehi otroških športnih virtuozov. Motorika se pa pri čudežnih otrocih ne kaže samo v vrsti njih nadarjenosti, temveč tudi v

njih izraziti živahnosti. Večinoma so ve-sele narave. Kjer se pojavlja turobnost, je manj v zvezi z nadarjenostjo, kolikor z materialnim položajem staršev, ali zahtevo nespametnih staršev, naj bo otrok vedno resen, češ, da se mora čudežni otrok vesti kakor odrasel človek. To otroka seveda teži.

Čudežni otroci so prav radi v družbi drugih otrok in se z njimi igrajo, baš zato, ker imajo potrebo, da se izdivjajo. Od drugih otrok pa se razlikujejo zelo očitno po tem, da se dobro zavedajo svojih odnosov do zasluzka. Vedo, da morajo zaslužiti. Otroci se često čutijo naravnost za rednike svojih družin. Iz te

NASVET GOSPODA DE TREVILLEA

Kraljica je napisala pismo, ga zapečatila ter ga izročila gospe Bonacieuxovi, ki je vedela, da sme računati z d'Ar-tagnanom. Ta je bil res takoj pripravljen izvršiti nevarno uslugo. Brez ovin-kov je šel k gospodu de Trevilleu, čigar vdanost kraljici mu je bila znana, razložil mu je vse ter je dobil nasvet,

naj pod nobenim pogojem ne potuje sam. »Če hoče kdo izmed vas doseči svoj smoter, potem morate odpotovati vsaj štirje. Dobiti morate še pred polnočjo dovoljenje za dopust najbolje za štirinajst dni. Pri meni lahko dobite vse, kar je potrebno za pot.«

ga izvira neka zgodnja življenjska resnost, ki jo pogostoma pogrješno smatrajo za posledico zgodnje duševne dozorelosti.

Razvoj in vzgoja posebnih otrokovih nagnjenj zavisi v ostalem popolnoma od okolice, v kateri otrok živi, in od tega, kako posamezne kulturne dobe cenijo določene nadarjenosti. Vsaka družbena oblika in vsaka kulturna doba ima vendar svoj določeni ideal nadarjenosti in genija. V dobah z drugačnimi ideali, nego so bili dosedanji bodo občudovali pač drugačne sposobnosti. V splošnem pa cenijo starši čudežnih otrok le takšne

sposobnosti, ki se dajo z uspehom izkoristiti za zaslužek.

Uspehi čudežnih otrok temeljijo na stopnjevani obliki in novi kombinaciji nagnjenj, ki so bila že v starših ali njih prednikih. Ker je otrokova nadarjenost v nekem določenem razmerju do nadarjenosti staršev, je umljivo, da vzgajajo ti in umevajo nadarjenost, do katere so samo nagnjeni. To pa prinaša po drugi strani nevarnost, da starši, ki so sami nadarjeni in interesirani, vidijo v otroku nekaj, česar ni in spravijo otroka na nepravo pot. Nevarnost za duševni razvoj otroka tiči tudi v tem, da smatrajo starši, posebno če žive v tesnih

VOJNI NAČRT

Štirje prijatelji so se sešli pri Athosu, ki je bil že davno s trgovcem z nogavicami na svobodi.

»Najprvo moramo izdelati vojni načrt,« je rekel Athos. »Kam predvsem?«

»V Calais,« je odvrnil d'Artagnan, »to je najravnješa pot v London. Imam samo nalogo, da izročim to pismo. Če padem, mora eden izmed vas prevzeti

pismo in potovati dalje. Če pade tudi ta, je na vrsti prihodnji. Glavno je, da pride eden v London. V tem mošnjičku je tri sto zlatnikov. Za vsakega po pet in sedemdeset. Razdelimo si jih takoj!«

razmerah, otrokov talent za vir bodočega bogastva.

Zanimivo je sploh dobro razmerje, ki obstoja med čudežnimi otroki in starši. Tu je vzrok gotovo v nekem čutu hvaležnosti do razumevanja, ki ga kažejo starši za posebnosti svojega otroka in njih požrtvovalnost v boju za uveljavljanje otrokovega daru. Tudi to, da ravna-jo s takšnimi otroki kakor z odraslimi, bo imelo svoj vpliv. Prof. h. b.

TVORNICNA BREZ OKEN, HISA IZ STEKLA

»Hershey Chocolate Company« je v Pensilvaniji otvorila novo tovarno, ki nima no-

benega okna. Stavba je zunaj stepla, znotraj lepa. S srečno kombinacijo svetilk in leč so dosegli rdečkasto razsvetljavo, luč, kakšno večjih razliva rožnoprstna zarja. Tvor-nica je jako tiha, namreč obita z »akustično plutovino«, in varna pred ognjem, saj v njej ni drugega lesa nego—svinčniki! Požar bi se kajpak utegnil lotiti papirja, toda takoj bi ga ustavilo samogibno bruhanje ogliško-vega plina. —Prvo stekleno hišo bo dobil v New Yorku trg Times Square. Imela bo tri nadstropja in kristalen stolp. Šest drugih takih poslopij je v načrtu. V Corningu (država New York) gradijo tudi fabriko, pri kateri bo pročelje iz »steklenih opek«. To pa je steklarna. (n)

ODHOD

»Dobro, d'Artagnan, modro govo-riš!« je rekel Athos. In nikar ne poza-bite, da so mi potrebne morske kopeli in vi me boste spremili. Če nas prime-jo, jim pokažem svoje pismo, vi pa svoja dopustna dovoljenja. Če nas bo-do napadli, se bomo branili! Oboroži-li bomo svoje služabnike s samokresi in puškami. Sprejeli bomo borbo, če-

tudi bi poslali na nas celo armado!«

Ob dveh zjutraj je zapustila četica Pariz skozi vrata Sv. Denisa. Ognjevi-ti črni konji in marcialna vnanjost mu-šketirjev so izdajali preizkušene voj-ščake.

PO BOLGARSKIH PLANINAH IN DOLINAH

DR. MILAN SIJANEC

N A D A L J E V A N J E

V Dragomanu, ki je prva postaja na bolgarskih tleh, sta nas sprejela dva odposlanca B. T. S. (Bilgarskega turističeskega sjuza) iz Sofije. Veselila nas je ta pozornost. V prijaznem razgovoru nam je hitro potekel čas in približno čez pol-drugo uro smo se ustavili v Sofiji. Oživelimo, ko smo dospeli na prvi cilj. Tu nas je že čakala skupina sofij-

Naslednji dan je bil namenjen ogledu bolgarske prestolnice. Opravili pa smo mnogo več, ker smo se — izven programa — povzpeli še na Vitošo. Razume se, da enodnevni, oziroma pol-dnevni ogled mesta, ki šteje nad 250 tisoč prebivalcev, ne more biti drugačen, kakor bežen in površen. Le najvažnejše javne institucije smo si lahko ogledali. Zedivila nas je edinstvena

NOTRANJOST CERKVE ALEKSANDRA NEVSKEGA

skih turistov. Predsednik B. T. S. Galčev je izpregovoril nekaj kratkih pozdravnih besed, ki se mu je zanje zahvalil en član naše družbe. Dame so prejele v pozdrav šopke poljskih rož, nato pa smo se v udobnem luksuznem avtobusu odpeljali skozi razsvetljene sofijske ulice v moderen in z vsem komfortom opremljen štirinadstropni hotel Koop. Z ozirom na našo utrujenost ni bilo ta večer nikakih večjih ceremonij, temveč smo po kratki večerji zasedli največjo spalnico, ki je najbrže namenjena za take skupinske goste. (Dame so bile za eno nadstropje niže).

zgradba v bizantskem slogu, t. j. cerkev Aleksandra Nevskega, ki tako po vnanosti kakor tudi bogati notranjosti (marmor, zlato, rezbarije) učinkuje nad vse mogočno in osvajajoče. Uslužni domačini, ki so nas vsepovsod spremljali in nam vse tolmačili, so nam tudi pojasnili, da je ta stavba rusko delo.

Že prvi dan nas je spremljal domačin Aleksander Hristov, po poklicu črkostavec, ki nam je bil od B. T. S. za spremljevalca dodeljen in ki nas je spremljal tudi na vseh gorskih turah. Sčasoma smo postali naravnost prijatelji in tudi on se je privadil na do-

mače ime Krištof, s katerim smo ga bili v šali prekrstili.

Ze pri tej katedrali so začele kakor strojnice »regljati« Compur-zaklopke vseh osem foto-amaterjev, in ta pesem nas je spremljala odslej na vsej poti.

Blizu katedrale smo obiskali nadvse skromen spomenik (granitna skala z

odprta proti dvorani, medtem, ko se drugi dve pripravljata. S pomočjo elektrificiranih naprav se nato scene po tirnicah enostavno in brez večje zamude izmenjajo. Od drugih tehničnih novosti omenjam še nevideno čudo, da se morejo z reflektorji projicirati na velikansko polkrožno, do osem m vi-

NARODNO SOBRANJE

Vitoše) prvemu bolgarskemu pesniku in revolucionarju I. Vazovu. Mimogrede smo pogledali še v poslopje počiva-jočega narodnega sobranja (parlamenta), ki spi globoko spanje — pravične-

sose platneno steno begajoči oblaki, svezde, tako da je iluzija poletne noči dovršena. Gledališče služi operi in drami. Kadar igrajo drame, odstranijo pred odrom stoječi prostor za orkester

NARODNO GLEDALIŠČE

ga ali krivičnega? — ne morem presoditi. Poučen je bil ogled prestolniškega gledališča, ki je po svoji moderni tehnični opremi najbrže prvo na Balkanu. Oder je zares ogromen; prostora ima za tri scene, od katerih je ena lahko

in vsi parterni sedeži se premaknejo za isto širino do odra. Kljub tej moderni opremi gledališče baje ni predrago, zlasti ne v višjih nadstropjih balkona. Domačini so se z navdušenjem spominjali svoječasnega gosto-

vanja našega umetnika Šimenca in tudi Kunčeve. Poznali so tudi odrsko delo B. Nušiča. Kulturni stiki so vedno jačji.

Mimo spomenika ruskemu carju Aleksandru Osvoboditelju smo hiteli v

naše Južne Srbije, ki jo Bolgari ter zemljevidi nazivajo Makedonija (in ki se tudi sama tako imenuje).

Popoldne smo si ogledali zoološki vrt, ki je še dovolj bogato založen. Na povratku skozi mesto sem v ulici na-

SPOMENIK CARJA OSVOBODITELJA IN UNIVERZA

etnografski muzej. V pohodu skozi sobe je naše zanimanje pritegnila zlasti orožarna, kjer je poleg jeklenega buzdovana in 7 cevne puške gospodoval svojevrsten top — ves iz lesa, ki so ga

znanega imena zagledal na neki hiši spominsko ploščo našemu rojaku prof. Bezenšku. Ker sem od družbe zaostal, nisem mogel dobiti pojasnila, kakšno je to poslopje; dobro pa mi je vendar

KRALJEVI DVOR

Bolgari uporabljali v bojih s Turki. O njegovih efektih nismo zvedeli nič podrobnega, zdaj je pač samo častitljiv spomenik!

Narodne noše zavzemajo seveda največji del prostora. Med njimi so tudi noše iz Bitolja, Skoplja in drugih krajev

delo, ko sem videl, kako znajo Bolgari ceniti trud in napor našega človeka.

D A L J E

ERASMUS ROTTERDAMUS

Pred 400. leti, dne 12. VII. 1536, je umrl v Baslu najpomembnejši humanist in učenjak 16. stoletja Erasmus Rotterdamski. Rojen je bil 1467. v Rotterdamu, kot nezakonski sin plemiča Gerharda de Praeta in hčere nekega zdravnika. Ker sta mu oče in mati kmalu umrli, ga je dal varuh v samostan Herzogenbusch. Odtod je prišel k redovnikom v Emaus pri Goudi. Že tedaj se je bavil vneto s starimi klasiki in deli humanista Lavrencija Valle. 1491. je šel v Cambrai in postal duhovnik. Nato je nadaljeval študije v Parizu. Tu se je seznanil s lordom Montjoyem, ki ga je vzel 1497. s seboj na Angleško. Takrat je sklenil prijateljstvo s Tomazem Morom, Johnom Coletom in drugimi somišljeniki. 1506—09 je živel v Italiji in imel tesne zveze s humanisti. Henrik VIII. ga je povabil zopet na Angleško. Tu je poučeval grščino v Cambridgeju do 1516, ko je stopil v službo cesarja Karla V. Bival je večinoma v Bruslju in Lovanju, 1521. se je preselil v Basel, kjer je deloval kot izredno plodovit književnik. Ko je zmagala 1529. v mestu reformacija, se je podal v katoliški Freiburg, kjer pa mu ni ugajalo. 1536. ga je pozvala nizozemska namestnica Marija (sestra Karla V.) v domovino. Spotoma je v Baslu zbolel in po dolgem trpljenju umrl. Pokopali so ga v stolnici, kjer je tudi njegov spomenik.

Erasmus Rotterdamski je bil predvsem jezikoslovec in si je pridobil neveljavne zasluge za obnovo klasične grščine in latinščine. Spisal je več učbenikov in dal za pisanje in izgovorjavo pravila, ki veljajo še danes. Izdal in razložil je tudi celo vrsto klasičkov. Kot bogoslovec je prevedel iznova iz grščine v klasično latinščino sv. pismo. To delo so uporabljali Luter, Trubar in drugi reformatorji za svoje prevode v narodne jezike. Obenem je priskrbel izdaje in razlage del cerkvenih očetov. Iz lastne izkušnje je poznal dobro napake v katoliški cerkvi. Zato se je boril za svobodo vesti in duha proti nazadnjaškemu redovništvu in sholasticizmu. Tako je pripravil pot reformaciji. Prvotno je soglašal s Lutrom, pozneje pa se je z njim spri. Dr. VI. Travner

NOVE KNJIGE IN REVIIJE

Uredništvo je prejelo:

Ljubljanski Zvon leto LVI, št. 7.—8. Dvojna številka vsebuje: Umetnost in tendenca (Ivo Brnčić), Balade Petrice Kerempuha (Miroslav Krleža), I. P. Pavlov in njegovo delo (Vl. Premru), Nemčija (H. Heine-M. Klopčič), Naše življenje (Fr. Brenk), Začudene oči (F. Bevk), Maksim Gorki † (E. K.), Poglavlje o našem koncertnem življenju (Mar. Lipovšek), Em. Lavery: Prva legija (Vl. Pav. šič), Brata Vidmarja (K. Robida), Študija o plesu (Kristina Vrhovec), Bibliofilske ugotovitve (Fr. Kidrič), Veezvezna konferenca prevajalcev v Rusiji (N. Bahtin-V. Š.), Pisateljova vloga v graditvi (Sergej Trojtkov-

Božo Vodušek), Brez naslova (B. Vodušek), Rubrike: Kritika, Socialni ozornik, Motivi in utrinki, Ljubljanski Zvon se naroča v Ljubljani, Dalmatinova ul. 10.

REJEC MALIH ŽIVALI, leto III, št. 7.—8. vsebuje med drugim: nadaljevanje članka dr. L. Hribarja »O nalezljivem kihanju kuncev«, Plimetka (Alfonz Inkret), Vzorne kokošjereje, Nekaj o gosji reji, Volna angorških kuncev, O činčilskih kuncih, Ovčji plemenski sejmi, Koze dajejo preveč mleka? Praktični nasveti pri vzgoji psa in več drugih zanimivosti. »Rejec se naroča v Ljubljani, Karunova ul. 10.

KOČEVCI IN ALEKSANDER VELIKI

V članciču »O dveh Jenkovih verzih« (Zis. z dne 1. febr. t. l.) se navajajo iz Horacija, Terencija, Livija, Plutarha, Teognida in Arijana stavki kakor »da se ne bi nebo zrušilo na nas (nanje, nate, name)«. Pred kratkim pa sem slučajno našel v knjigi Jurija Müllerja »Das weltberühmte Erzhaus Österreich« iz leta 1684 te besede: »Nemci, ki so prebivali tam (t. j. na Kočevskem), so poslali svoje poslanca k Aleksandru Velikemu v Mexijo in ta jih je vprašal, česa ali koga se na zemlji najbolj bojé. Odposlanci so mu odgovorili, da se bojé edino le tega, da se ne bi nebo zrušilo.

Müller torej pripiše Kočevcem isti izrek kakor Arijan Keltom ob Jonakem zalivu in Livij germanskim Bastarnom. Da ima G. Müller Kočevce za vrstnike Aleksandra Velikega, ki je umrl kakih 1650 let pred našo litvijo Nemcev v kočevskih hostah, ni nič čudnega pri kronistu 17. stoletja, saj ima tudi Valvasor dosti čenč. S. Košičič

H. Kelp: OB STATVI (linorez)

PRAKTIČNE NOVOTE

Da ne bo nevarnosti v otroški sobi

Pred otroškimi rokami ni nič varno, najbolj pa jih mičejo plinske pipe, prižigalniki in vtikalne doze. Nova vtikalna doza, ki se

je pojavila na trgu, ne more povzročiti nobene nesreče. To je vrtilna doza, ki se na zunanji ne razlikuje od navadnih. Ima pa pokrovec ki obkroža vzmetno ploščo. Ta plošča se mora zavrteti za 90 stopinj, preden je mogoče vtakniti električni vtikalnik. Če vtikalno iztaknemo, skoči plošča samodelno v prvotno lego in zakrije vtikalni luknji.

ČLOVEK IN DOM

LEDENICA ALI HLADILNIK?

Vsa gospodinjstva vodijo v vroči letni dobi stalen boj, da bi ohranila živila sveža. Hladilnika pa menijo, da si ne morejo privoščiti. Pri tem pozabljajo, da med hladilnimi napravami velikansko izbira, tako da si lahko vsaka družina lahko nekaj nabavi v skladu s svojimi finančnimi možnostmi.

Ze pri izdelovanju naprav, ki naj hladijo živila z ledom, se ozirajo na denarno vprašanje. Najpreprostejše hladilne omarice, zaboji na led se dajo kupiti že od kakšnih 200 Din dalje in za majhna gospodinjstva popolnoma zadostujejo. Seveda pa ne moremo pričakovati od njih istega učinka kakor od dobro izoliranih ledenic z večjim prostorom. Zato pa so tudi vsakodnevni stroški za okroglo 2 kg ledu precej majhni. (Če ledni voz ne more dobavljati tako majhnih količin, bo gotovo najbližji mesar ali slaščičar pripravljen oddati vsak dan nekaj svojega ledu.)

Kdor si more privoščiti večji izdatek za hladilno omaro, ki je obložena s cinkom, emajlom ali steklom — dobe se nekako od 600, 700 Din dalje, ima od nje seveda večje korist. Ker pada hladni zrak zavoljo svoje teže navzdol, je dajati prednost hladilnim omaram, ki imajo zaboj za led zgoraj. Z emajlom ali steklom obložene omare se dajo lažje čistiti, zato so pripravnejše od cinkastih omar.

Popolno nasprotje lednih omar so hladilne omare, ki so neodvisne od dobave ledu, ne zahtevajo nobene strežbe, jih ni treba priključevati na vodovod in skrbijo avtomatično za uravnavo hladilne temperature. V principu delujejo vse avtomatično hladilne omare, naj si rabijo za proizvajanje hladu toploto ali silo, enako. Obratni stroški pa so odvisni od krajevnih tarif za plin in elektriko. oa.

PTICEK V HISI

Za nekoliko zrnce hrane ti prepeva ptiček ves dan, je vedno vesel navzlic svojemu jetništvu in ti razveseljuje srce. Samo ene-

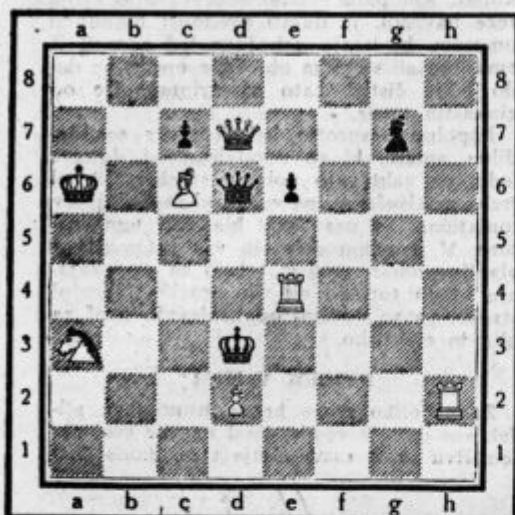
ga ne prenese, ne da bi to škodovalo njegovemu veselju do življenja: tišine in samote. S ptičkom v kletki je treba govoriti kakor z majhnim otrokom, potem bo odgovarjal z veselim čvrcanjem. Kdor zna ravnavati s ptičkami, bo vedel, kako mu je treba s piščalko učiti mlado, komaj petmesečno živalco prepevanja. Plemeniti pevci postanejo včasih hripavi, zato jih čuvaj prepriha in slabega zraka. Nekaj medu je dobro lečilo za ptičjo hripavost. Ko menjavajo perje, so ptice še posebej občutljive, zato je najbolje, da jim pri vsej skrbni negi v tem času daš mir. Pršice (grinje) so velika nadlega vseh sobnih ptic. Treba je energično nastopiti proti njim, pripravnih pripomočkov za to dobiš povsod. Votlih palic za sedenje v kletkah ne uporabljaj, ker so idealna gnezdišča za pršice. Hrana naj se včasih malo menja. Ptičku napraviš veselje in skrbiš za njegovo zdravje, če mu daš včasih kaj zelenega in malo sadja, pa kakšen kosček jajčnega kruha, sladkor in druge slaščice pa mu škodujejo. kj

PROBLEM 167

A. White

Mat v dveh potezah

Rešitev problema 166

1. Tb5-b8. Crna stolpa, ki morata vezati kmetu b4, zapirata v obeh primerih lastnega tekača. 1... Tf4 (a) parira napad tekača na Th6. 2. Lf6-d4; 1... Td4 (b) zapira Le3 dohod na t6; 2. Lf6-g5 mat.

ZA BISTRE GLAVE

246

Nedeljski lovec

Trije nedeljski lovci so hoteli dokazati svoje strelne sposobnosti. Ko so po tekmovalnem streljanju pregledali tarčo, se je izkazalo, da so imeli naslednje zadetke: 4, 5, 6, 9, 10, 14, 15, 20 in 24. Vsak je bil oddal 4 strele. Eden je dosegel 50 točk, drugi navzlic enemu neuspešnemu strelu 32 točk. Koliko točk je kazal vsak strel, ki ga je bil oddal tretji lovec?

247

Izlet

Na nekem skupnem izletu je bilo dvakrat toliko gospodov, kolikor otrok. Število odraslih je bilo za 24 večje nego število žensk. Koliko otrok je bilo na izletu?

248

V gostilni

V neki gostilni je bila družita 21 oseb okrog mize. Gostilničar sam je bil med

gosti. Ko je šlo za plačilo, je neki prevejani gost predlagal, naj bi žrebali, kdo bo zapitek plačal in sicer bi morali vse prešteti, vsak sedmi bi pa ne plačal nič. Predlog so sprejeli in veselje je doseglo višek, ko se je izkazalo, da bi moral biti gostilničar sam tisti, ki bi vse plačal, kajti po preštetju je ostal kot zadnji. Kje je bil začel prevejanec šteti?

249

Opica na drogu

Na drogu sedi opica. Neki mož gre v krogu okoli droga, opica pa se stalno vrti tako, da ji je obraz obrnjen proti možu. Ali je mož po enem krogu šel okoli optice ali ne?

250

Problem iz knjižnice

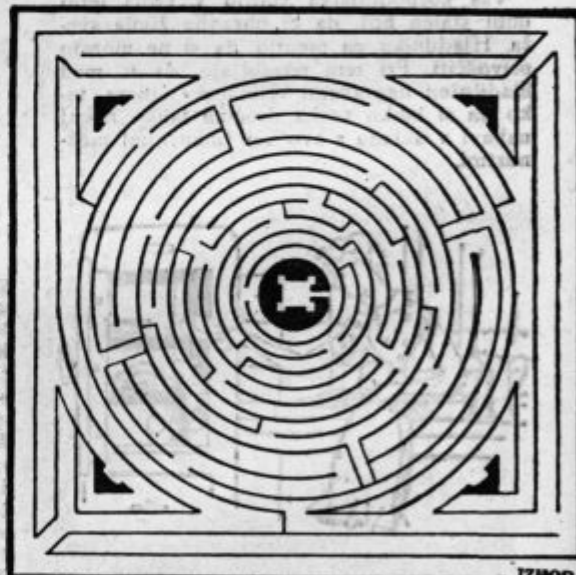
Na koliko različnih načinov lahko položiš osem knjig v knjižno omaro?

Rešitev k št. 245

(Maričkina telefonska številka)

Telefonska številka je bila 624813.

U J E T N I K

IZHOD

V trdnjavi je ujetnik, ki se skuša rešiti, toda vsa njegova prizadevanja so zaman, kajti njegovo ječo obdajajo vogalne utrdbe in okrožni okopi z mnogimi krivimi poti in zagatami. Nekega dne pa je slučajno našel načrt, ki mu je odprl pot v svobodo. Po katerem potu je prišel do izhoda?

UREDNIK IVAN PODRZAJ — TELEFON ST. 3126 — UREDNIŠTVO NACELNO NE VRACA ROKOPISOV — IZDAJA ZA KONZORCIJ ADOLF RIBNIKAR — TISKA NARODNA TISKARNA V LJUBLJANI, PREDSTAVNIK FRAN JEZERSEK
Uredništvo in uprava v Ljubljani, Knafljeva ulica 5 — Mesečna naročnina Din 6.—
po raznašalcih dostavljena Din 5.—